

تۈرك يۈردى

ناشرى : تۈرك يۈردى .

مىدرى : آق چۈرە اوغل يۈسف .

۶ اپرېل ۱۳۲۸

۱ نەپەر

① ۲۲ ھەتەر

فاتحه یاتسی نمازی

پی بهر لوتی دن :

آنجیق ایشیق ویره بیلن کوچوک فنارلر آصیلی آغاجلرک آلتنده ، جامعک تام
قارشینده اوطورمشدی . بوزلمش مرمر طاشلنی طوپراق وچوقورلرله
آریلان بو میدان نیم ظلمت ایچنده ایدی ؛ ونهایتلری باشدن باشه اشغال ایدن
بو جامع دیواری ، یوکسک ، معظم ومهیب ، عادتا بر تک مدخلی ، ایچرده کی
مقدس حولی به یول ورن لاقلا اوتوز قدملک کمریله بر مانع ، بر سور کبی
بر وقار ایدی . صوکره صاغده و سولده ، اوزاقلرده ، قاریشیق بر کیجه ، بر
سیاهلق ، بلکه بر شجرستان ، بر محل اموات کوسترن مهیم سرویلر هر طرفده
کورلدیکندن دها غریب بر قارانلق ، بر سکینت اسلام ، بر خفای اسلام
واردی .

بر ایکی ساعتدنبیری آسیا داغلرینک آرقه سندن یوکسلن مهتاب فاتحک
بو جبهه سی اوستنده طلوع ایتمهک باشلامشدی . یواش یواش صیریلییور ،
ارضک بوکشیف ، آغیر جسمی اوستنده مائسی کوموشیله ، یوس یووارلاق ،
اوقدر آزاده ، اوقدر هوایی ، فضا ده کی انزواسنی ، نهایتسز اوزاقلغنی اوقدر حس
ایتدیرن بر خفیفلکله یوکسلیوردی که .

مائی آیدینلق ، کیت کیده هر طرفده آرتیور ، کنارده نارکیله لرینی ایچن ،
آغیر باشلی ، متقی آدملری استیلا ایدیوردی . حالبوکه بوش میدان ، مقدس
دیوارلرک کولکه سنده قالمشدی . عینی زمانده مهتابک آیدینلغنی ، بر آزا اول اوقدر
کشیف دوران شو دیواره ، ده مین یک براق اولدینغنی ایچون کورونمه یین ، و کیت
کیده بلیرن مائیلکیله هر شیئی احاطه ایدن مرمره نک نشرایتدیکی تازه برسیس ،
بر آقشام سیدیله قاریشمش ، بخاردن مصنوع بر شکل ویریوردی . سمانک
ایچنه دیکیلن ایکی مناره ، شفاف کبی ، مهتابک ضیالری ایچون قابل نفوذ کبی
دورییور ، بومائی آیدینلغک سیدنده باش دوندیره جک قدر بیومش ، موازیتسز
وخفیف کورونیوردی

.

کنارده نازکیله لرینی ایچن ساده روحلی آغیر باشلی آدم لر ، اسرارینه نفوذ ممکن اولمایان اللهک اوکنده کیدوب دیز چوکنک ایچون ، یوقارده ، هوالرک ایچنده مؤذنک نغمه سرا اولمه سنی بکلدی لر ، واولر ایلرده ، روحلری اطمینان ایله دولو ، کوزل بر سیاحتیه جیقار کبی ترک حیات ایده جکلر .

ایشته بکلدکارلی سسلر ، ندای دعوتی ترتیله ایتدار ایتدی . سمالک بخار مضیسی ایچنده غائب اولمش اوقلره بکزمین منارلرک ، نهایتلرنده دوران مؤذنلر ، شیمدی مهتابه پک یقین اولدقلری ظن ایدی ان بو سما ساکنلری ، کندیلرینی تسخیر ایدن بر نوع تیلرزه وجد ایچنده ، ناکهان قوشلر کبی نشر الحان ایتدی لر . اوقدر مفرط درجه ده یوکسک منارلرک اوستندن سسلرینی دو یوره بیلیمک ایچون ، بوغازلری مستثنا بر قوته مالک آدم لر انتخاب ایدمش اوله جق . بر تک صدا بیله ضایع اولمیور ، آهنگ مخصوص ایله سوبلدکلرندن هیچ بری ، بزم اوستومزه صریح ، براق و آسان نزول ایتمکدن خالی قالمیور .

بر برینی متعاقب ، کنارده خولیا نورد اولانلر قالقدیلر ، جامعک الآن کولکه ایچنده دوران میداتی کجه رک ، قارشیده کی مدخل مبارکه دوغرو توجه ایتدی لر . بیاض صاریقلر ، اوزون جبه لر ، ایتدالری اوچر دردر ، بشر ، کوچوک جماعتلرله دعا ایتمه کیدیورلر . صوکره مختلف گوشه لردن ، قارائلق جهتلردن ، آخاچلرک ظامتندن چیقهرق ده ا بر جوقلری کاسدی . سسمنز آدیملرله ایلرلیورلر ، کندی کندیلرینه تمرکز ایتمش ، ساکن و پر وقار یوریورلر .

غایت بیوک وحشین دیوارده آجیلوب بونلرک هپسینی جذب ایدن یوکسک رواقی ، اسکی زمانلردن قالمه بر فنار صانکه تنویر ایدیور ، کمرک اورتیه سنه آصلمش کوچوک آله وی قمرک سمایی قاماشدیران او کوزل آیدینلنی ایچنده صاپ صاری واولکون دورییوردی .

یوقاردن کلن صدالر نغمه سرا اولمقده حالا دوام ایدرکن بوکیریش ، بیاض دلبنده صاریلی باشلرک او جسم رواق ایچنده غائب اولدینی نهایتسز بر آلائی ، بر کجید اولدی .

بیگلر بوشالقدن صوکره، آندره لری ده، اک صوک اوله رق، دعا ایتمه جکندن
 دولای کندی انسانلرک اک سفلی حس ایدن برقلبله جامعه دوغرو ایلرله دی،
 کیردی، قابونک یاننده دوردی. اوراده ایکی اوچ بیک صاریق کندی کندیلرینه
 اخذ موقع ایتمش، محرابه دوغرو صف صف صره لایتمش دوریورلر. اونلرک
 سکوتی اوستنده بر صدا طیران ایدیور، اوقدر حزین، اوقدر ناقابل تعیین
 بر صورتده خولیا انکیز بر صدا که، مؤذنلر کی یوکسک برده لرله سسله نیور،
 ناکهان ییتیورمش کی اینیور اینیور، صوکره جانلانیور، یکیدن، کنیش،
 طنان قبه لی آلتده، اورپر مه لرله ترییور، اوزیور اوزیور، یواش بر
 احتضار ایله، سونیور ییتیور وتکرار باشلییور. موقوف دقت اولان بتون
 بو آدملرک ایکی بیک دعاسنی تنظیم ایدن ایشته او، اوصدادر. اونک دعوتیه
 ابتدا دیزلری اوستنه چوکیور، صوکره دها بیوک بر خشوع و عجز ایله
 اکیلیور ونهایت، باشلرینک اوستندن کچن، زمان زمان خفیفله رک آتجق
 بر ایکلکی حالنده قالمشکن، ینه معظم معبدی دولدیران او محزون فقط یک
 طاتی صدا ایله هب بردن یچلمش کی عمومی بر حرکت وانتظام ایله، آللرینی
 سوره رک یرلر قابانیورلردی.

معبد یک آرتنور ایدلمشدی. طنان قبه لرده یریر صارقان زنجیرلرله ربط
 ایدلمش کیجه قندیللرندن باشقه بر ایشیق یوقدی. بتون دیوارلرک صاف
 بیاضلی اولسهیدی، اطراف مشکلات ایله کوروله جکدی.

آره صره قاناد سساری دویولیوردی. یوقارده، یووالرینی قورمغه بر اقلمش
 آیشقین کوورجینلر، بو کوچوک ایشیقلردن بتون بو جبهلرک حاصل ایتدیکی
 سورتونملردن اویانمش، فقط قورقوسزجه جماعتک، بیگلرجه صاریقلرک اوستنده
 اوجیور، دوتوشدیریوردی.

دینیکی کوچوک فقط یوکسک ومهتر صدانک فسونی آلتنده باشلر اکلدیکی
 وقت روحلرک تمرکزی اوقدر مطلق، اعتقاد اوقدر دریندی که، اونلرک
 سسز و بی نهایته دعا لری، بر بخوردانک دومانلری کی یوکسلییور ظن ایدیلیردی.
 جناب حق وخلیفه، دنیانک اک اصیل ملتلرندن بری اولان تورکلری،

بودىندار وخوليا نورد ، جواتمرد وخيرخواه بو ، دوغدىقلىرى طوبراقلر
وايمان واسلام ايجون ، جنك ووغا ميدانلرنده دهشتتار غيرتار ، خارقه نمون
قهرمانلقلر كوسترمكه مقتدر اولان توركلرى ، دهااوزون مدتار تجريد وصيانت
ايتسين .

محمد الله صبحى

جغرافيا واسوغرافيا

ايران توركلرى

۵

بو مقاله ده ايران توركلرينك ادبياتندن بحث ايدم جكز :
آذر بايجانده لسان رسمى وعلمينك فارسى اولديغى اولكى مقاله لر مزده ،
يازدى ايدك . لسان تحريك ده فارسى اولديغى بيان ايدرسهك ، آرتاق ايران
تورك ادبياتنك ناصل غير مساعد محيطده طوغوب ياشادىنى آكلاشيلر .
بوتون ايرانده تدريسات هپ فارسيدر ؛ يازوب اوقومق - فارسى اوكرنمكدن
عبارت ؛ اوقويوب يازايلن برائىلى تورك ، فارسىجه اوقور وفارسىجه يازار .
بر تورك ، هر نه قدر عالم اولسه ده ، توركه يازماز وتوركه يي مشكلاته اوقور .
خصوصى وتجارت مكتوبلرى ده هپ فارسىجه در . حتى شهرده چالیشان
غريب بر كويلى كندى احوالندن مملكتته خبر ويرمك ايسته ديكى زمان كوشه
باشنده اوطوران « ميرزا » لره (بورانك عرغاجيللى مقامنده آدملى) مراجعت
ايدر ، پاره ويرر ، مكتوب يازديرر . اوقويوب يازمق بيله مسندن دولاي
كندى عاليله خبرلشمك ايجون ييايى بريسك وساطتته محتاج اولان
عوام كويلى « ميرزا » يه طبيعى توركه سويلر . فقط سوقاق « ميرزا » سى
اونك ديدكلرينى ترجمه ايدرك فارسىجه يازار . صوكره مكتوب كويه كيدر